

Több európai ország nem felel meg a levegőminőségi előírásoknak

2019-02-11 13:46 | Feltöltötte: Hoppál Krisztina Rita

Több európai ország nem felel meg a levegőminőségre vonatkozó nemzetközi és európai szabványok követelményeinek. Ráadásul számos kormány nem tett hatékony lépéseket a levegőminőség javítása, és ezáltal polgári egészségének védelme érdekében. Többek között ezt a két megállapítást eredményezte a 14 európai számvevőszék – köztük az Állami Számvevőszék – részvételével zajlott közös ellenőrzés. A vizsgálat szerint az összes vonatkozó uniós szabványnak egyedül Észtország felelt meg.

14 európai ország nemzeti számvevőszékei mellett az izraeli nemzeti számvevőszék és az Európai Számvevőszék is részt vett az ellenőrzésben, amelynek célja annak megállapítása volt, hogy a szóban forgó országok kormányai tettek-e lépéseket a levegő minőségének javítása érdekében.

A levegőminőség közös ellenőrzésében részt vevő számvevőszékek

A közös ellenőrzés résztvevői – az Európai Számvevőszékkel együtt – Albánia, Bulgária, Észtország, Grúzia, Magyarország, Izrael, Koszovó, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Moldova, Hollandia, Lengyelország, Románia, Szlovákia, Spanyolország és Svájc nemzeti számvevőszékei voltak.

A levegőminőség közös ellenőrzésének célja és relevanciája

2008-ban az Európai Unió nagyszámú légszennyező anyagra határértékeket határozott meg. A fő szennyező anyagok a szálló por (energiafogyasztás és forgalom), a nitrogén-oxidok (forgalom) és a kén-dioxid (széntüzelés). A szóban forgó irányelv a tagállamok számára előírta az országaik levegőminőségének ellenőrzését, az eredmények jelentését az Európai Környezetvédelmi Ügynökség felé, és tervek kidolgozását a levegőminőség javítása érdekében, amennyiben a mutatók meghaladták a vonatkozó határértékeket. Az Európai Bizottság felhatalmazással bír arra, hogy megfelelő lépéseket tegyen, ha a tagállamok nem tartják be ezen irányelv előírásait. Végző esetben a Bizottság jogosult eljárást indítani az Európai Bíróságnál.

A környezetszennyezés minden fajtája közül a levegőszennyezés a világ legnagyobb egészségügyi kockázatát hordozó tényező. Egy 2018 szeptemberében készült jelentésben az Európai Számvevőszék azt írta, hogy a levegőszennyezés évente 400.000 korai haláleset okozója az EU-ban, és hogy az EU által a probléma leküzdésére tett intézkedések nem eredményezték a kívánt hatást. A levegőszennyezés globális hatásait is elemezték. Az első légszennyezéssel és egészséggel foglalkozó nemzetközi konferencián, amelyet 2018 őszén tartottak, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) bejelentette, hogy a világon minden kilencedik haláleset okozója a légszennyezés.

Módszertan

A közös ellenőrzési jelentés az összes részt vevő országban elvégzett nemzeti ellenőrzéseken, valamint az egész EU-ra kiterjedő ellenőrzésen alapul. Annak érdekében, hogy a nemzeti ellenőrzések során összegyűjtött információkat összevethetők legyenek, a részt vevő számvevőszékek közös ellenőrzési keretrendszerrel határoztak meg. Az ellenőrzés központi kérdése a következő volt: Mit tudunk a nemzeti kormányok és a helyi önkormányzatok által a levegőminőség javítása érdekében hozott intézkedések hatékonyságáról és eredményességéről, és ezek megfelelnek-e a nemzetközi és nemzeti jogszabályoknak?

Az Állami Számvevőszék részvétele a levegőminőség közös ellenőrzésében

Az Állami Számvevőszék feladata, hogy ellenőrzései révén hozzájáruljon a környezetpolitikai célok eléréséhez, ezáltal támogatva a fenntartható fejlődést. Következésképpen az ÁSZ 2016-ban szintén részt vett a levegőminőség Munkacsoport által kezdeményezett közös ellenőrzésében, az Európai Számvevőszékek Szervezetének összesen 16 tagjának bevonása mellett. Az ellenőrzés koordinátorai Hollandia és Lengyelország legfőbb ellenőrző intézményei voltak.

Magyar intézkedések a levegő minőségének javítására

Az Országgyűlés és a kormány stratégiai dokumentumok keretében tűzött ki célokat a levegő minőségének védelme érdekében. A célok, célkitűzések, intézkedések és mutatók kialakításakor figyelembe vették a levegőminőség-vizsgálatokat és elemzéseket. A 2015–2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programot az Országgyűlés hagyja jóvá, amely meghatározza a levegőminőségre, valamint annak tényezőire általánosan meghatározott célokat, a teljesítménymutatókkal megfogalmazott célkitűzésekhez képest definiált célokat, valamint előírja a kormány, az önkormányzatok, a gazdasági szervezetek és az állampolgárok által meghozandó intézkedéseket.

A kormány jóváhagyta a Kisméretű Szálló Por (PM10) Csökkentés Ágazatközi Intézkedési Programját, amelynek fő célja a levegőminőség fenntartása és javítása, valamint az emberi egészséget és a természeti környezetet veszélyeztető légszennyezés megelőzése. Ennek megfelelően a Program magában foglalja a közlekedés, az ipar, a mezőgazdaság, a lakosság, a szolgáltatások és a határokon átnyúló intézkedések csoportosításával kapcsolatos célkitűzések eléréséhez szükséges intézkedéseket és eszközöket. A Földművelésügyi Minisztérium jogi következményeket és szankciókat alakított ki a levegővédelemre vonatkozó jogszabályi előírások megsértése esetén, mely szankciókat kormányrendelet formájában rögzítették.

A levegővédelemről szóló magyar nemzeti ellenőrzés főbb megállapításai

A magyarországi levegővédelmi nemzeti ellenőrzés megállapította, hogy a levegőminőségre vonatkozó előírások megfelelnek az uniós jogszabályoknak. Azt is megerősítették, hogy a levegővédelmi rendszer szervezetei feladataiknak és hatókörüknek megfelelően végezték tevékenységüket. Megállapítást nyert, hogy a központi, regionális és önkormányzati szereplők közötti együttműködés megfelelő. A szervezetek belső szabályozása összhangban van a kötelező feladatokkal.

Amint már említettük, a levegőminőségért felelős kormányzati fél a Földművelésügyi Minisztérium, amely elkészítette a szükséges jogszabályokat, elvégezte a vonatkozó felügyeleti és irányítási feladatait, és teljesítette jelentéstételi kötelezettségeit. A Földművelésügyi Minisztérium jelentést tesz a kormánynak, mely jelentések nyilvánosan elérhetők a kormány és az Országgyűlés honlapján. Az éves beszámolók tájékoztatást adtak a tervezett, illetve a meghozott intézkedésekről, a 2009–2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program végrehajtására fordított kiadásokról, valamint az ágazatközi PM10 Programról. A PM10 Ágazatközi Intézkedési Program által végrehajtott intézkedések hatékonyak bizonyultak, mivel a kisméretű szálló por (PM10) éves átlagos koncentrációs értéke 2011 és 2016 között javulást mutatott.

A Nemzeti Környezetvédelmi Programok hosszú távú célkitűzései teljesültek, az ammónium kivételével a légszennyező anyagok koncentrációja és összkibocsátása csökkent. Az illékony szerves vegyületek felszabadulása meghaladta a Nemzeti Környezetvédelmi Programban meghatározott határértékeket.

Bár a szálló por és a nitrogén-dioxid koncentrációja meghaladta a határértékeket, e tekintetben pozitív tendencia volt megfigyelhető. A levegőben a PM10 és PM2,5 koncentráció csökkenését számos tényező befolyásolja, amelyek közül említést érdemel a háztartások által használt gáz végső kiskereskedelmi árának csökkentése.

A levegő minőségének meghatározó tényezői a közlekedés és a háztartások által használt tüzelőanyagok kibocsátása. Ezért a finanszírozási rendszerek, a jogszabály módosítások és a kapcsolódó stratégiák elsősorban az energiahatékonyságra (különösen az épületek energiahatékonyságára), és a megújuló energia fokozottabb felhasználására irányulnak. Emellett a környezetbarát közlekedési megoldások (pl. tömegközlekedés, kerékpár útvonalak), valamint a környezettudatosság erősítésére irányuló kezdeményezések, a tüzelőanyag-használathoz kapcsolódó eszközök finanszírozása sem maradt el.

A levegőminőség mérése Magyarországon

Az ellenőrzés megállapításai szerint a magyarországi levegőminőség-ellenőrző rendszer megfelelően működik. A levegőminőség mérését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) végzi, amelyet a Földművelésügyi Minisztérium felügyel. A monitoring hálózat két részből – az automatikus és a manuális mérőhálózatból – áll. Az automatikus mérőállomások folyamatosan mérik a levegőszennyező anyagok széles skálájának koncentrációit, és azokat a megyei önkormányzatok működtetik. A manuális mérőhálózat által gyűjtött mintákat laboratóriumokban elemzik.

A Magyar Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) meteorológiai adatokat és információkat gyűjt, dolgoz fel és szolgáltat. Az adatokat naponta közzéteszik. Ezenkívül a Szolgálat éves elemzést készít az OLM-adatokon alapuló levegőminőségről. Az OMSZ felmérései és elemzése azonosították és értékelték a fennálló légszennyezési problémákat, és meghatározták azok kockázatait, a kiadványok pedig – különösen a stratégiai felülvizsgálat szempontjából – a kormányzati döntéshozatalt szolgálták.

A légszennyezés egészségügyi hatásait és a lakosság egészségét veszélyeztető kockázati tényezőket rendszeresen értékelték.

Jó gyakorlatok a levegő minőségének javítására Magyarországon

A magyarországi levegőminőség javítását célzó legfontosabb intézkedés valószínűleg a nehéz tehergépjárművekre vonatkozóan alkalmazott elektronikus útdíj az ország teljes főúthálózatában. Ehhez szorosan kapcsolódnak a szigorúbb közlekedési korlátozások, illetve a részecskeszűrő berendezések nehéz tehergépjárművekre bevezetett programja, amelyek szintén fontos szerepet játszanak a levegő minőségének javításánál.

Az észrevehető hatás elérése érdekében az intézkedésekkel nem csupán az áru fuvarozást szükséges megcélozni. A távfűtés versenyképességének javítása (a távhő-szolgáltatási szektor korszerűsítésére, a megújuló energia felhasználására, a megújuló kivitelezési programokra vonatkozó pályázatok), és az energiahatékonyság javítását célzó hőrendszer-korszerűsítésre irányuló pályázatok szintén elkerülhetetlenek a kormány és az EU levegőminőséget érintő céljainak eléréséhez. Ezen túlmenően számos tényező járul hozzá a PM10 és a PM2,5 koncentráció csökkentéséhez a levegőben, amelyek között meg kell említeni a háztartások által használt gáz végső kiskereskedelmi árának csökkentését.

Az alacsony kibocsátású zónák kialakítása, a megkerülő utak és a kerékpárutak építése, a tömegközlekedés fejlesztése, a buszcseré programok szintén prioritást élveznek Magyarországon, s úgy tűnik, a nagyobb városokban ezek a módszerek a levegőszennyezés szempontjából a legjobb eredményeket érik el.

Ugyancsak hatékony intézkedéseknek bizonyulnak a kerti hulladékok égetésére vonatkozó korlátozások, az illegális égetésre kiszabott szankciók és a háztartások környezettudatosságának erősítését célzó kezdeményezések.

A közös ellenőrzés ajánlásai

A közös ellenőrzés eredményei alapján a résztvevők a következő hat ajánlást teszik:

1. a levegőminőségi tervek elkészítése és végrehajtása;
2. a megtett intézkedések hatékonyságának mérésére;
3. a kormányok és a végrehajtó ügynökségek közötti koordináció hatékonyságának javítása;
4. releváns adatok gyűjtése és költség-haszon elemzések végzése;
5. a monitoring rendszerek javítása;
6. a közvélemény tudatosságának növelése a problémát érintően.

[A közös jelentést ide kattintva olvashatja.](#)

Görgényi Gábor
Jakovác Katalin
Hoppál Krisztina Rita

Címkék

[2019](#) [ÁSZ](#) [közös ellenőrzés](#) [légminőség](#) [WGEA](#)

[IMPRESSZUM](#) [KAPCSOLATFELVÉTEL](#) [PARTNEREK](#) [ADATVÉDELMI NYILATKOZAT](#)

MCOnet 2001-2020. – Minden jog fenntartva – Copyright – www.mconet.hu